

UN CONTE EXPLICAT PEL COSÍ RAMON DE BARCELONA

Albert Torras Pey

President d'Honor de FAMA
*(Federació d'Associacions d'Amics
de la Maquinària Agrícola d'Època)*

En una masia del Bages, els anys 40 hi vivia una família molt corrent que constava del pare, la mare i dos fills. L'hereu i el germà petit, en Cabalé, tenien bastant terra de seca, dos hortets, una vinya i també tenien alguns porcs, una vaca i unes cabres. La mare feia la feina de la casa, cuidava les cabres, les gallines i els conills.

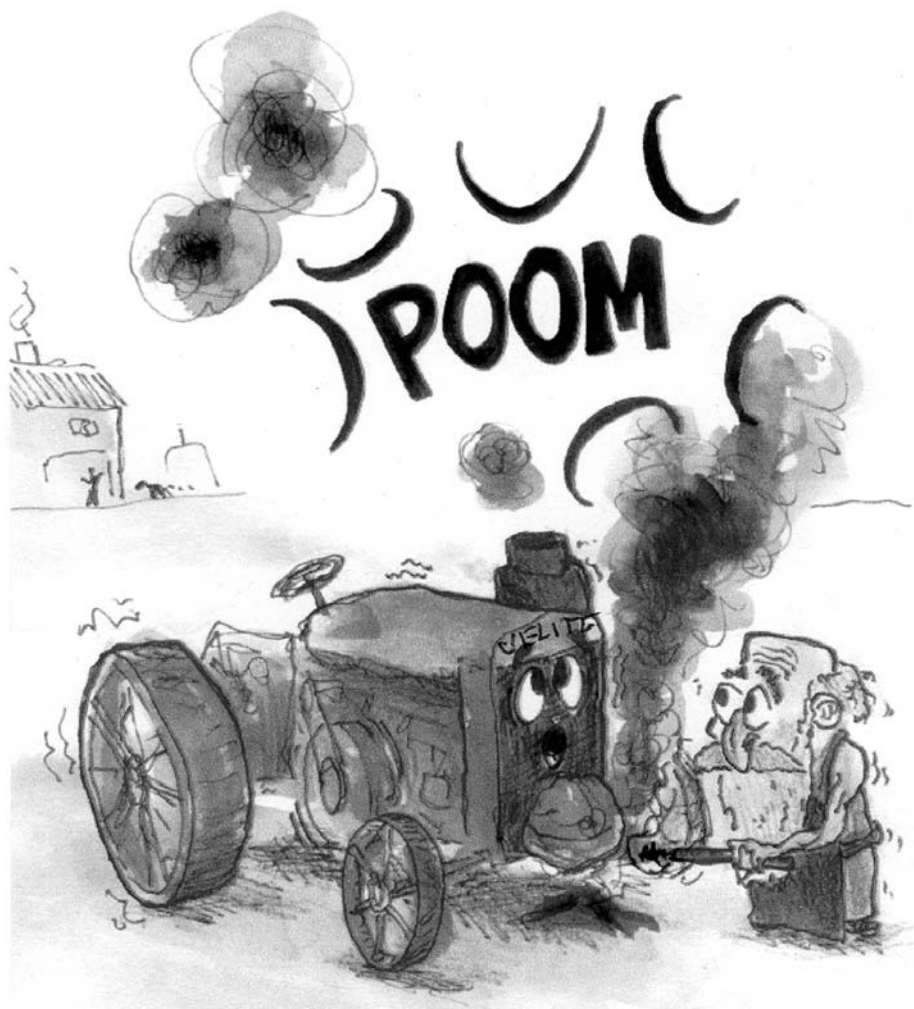
En aquella època la pagesia i, en conjunt, la societat passava per uns moments en els quals era molt difícil subsistir, acabaven de passar una Guerra Civil i mancava de tot, no hi havia de res, tampoc diners.

El cosí Ramon ens explica: “Jo tenia uns cosins al Bages que tenien per treballar la terra un cavall i una mula, la mula era molt gran i tenia molta força, però els la van prendre durant la guerra i amb el cavall que els quedava no donaven a l'abast ja que era bastant vell i havien de comprar-ne un altre, però els en demanaven molts cèntims, 8.000 duros, unes 40.000

ptes, ara uns 240 €. En aquell temps la gent guanyava molt poc de jornal, entre 6 o 8 ptes al dia (uns 0,04 o 0,05 cèntims de €), i 240 € era una fortuna. Per tant, jo els vaig aconsellar de comprar un tractor, valia 110.000 ptes, uns 660 € d'ara. Jo els vaig deixar alguns diners i fent mans i mànigues van comprar el millor tractor que hi havia, un LANDINI.

Deixem que la història ens l'expliqui el mateix tractor, ja que és una història molt singular:

- Hola! Em dic Velite de la família dels LANDINI, em van fabricar a Itàlia, em van posar dins una gàbia de fusta i amb tren vaig anar cap a Barcelona i de Barcelona em van carregar en un camió vell cap al Bages. Pel camí es va espatllar el camió, vaig estar parat a la carretera varies hores, però al final tot es va solucionar i quan vaig arribar a la masia, ja vaig veure que aquella gent no n'havien vist mai de més fresques, i vaig pensar:

- Ai de mi! On has anat a parar!!!

Amb les instruccions que m'acompanyaven van decidir engegar-me. Com que necessito treballar molt calent de cap, van encendre el llum d'escalfar-me i ja van començar a passar-les negres. Aquest llum funciona amb benzina i menys mal que

van anar a buscar el ferrer del poble i entre tots van aconseguir encendre'l, si es descuiden una mica encenen el paller que estava a prop, ja que el llum els va fer una bona flamarada i per tant es van espantar i el van apagar. Jo anava pensant en el que farien, però ho van tornar a provar i els va anar bé. Em van anar escalfant, tal com els

havia explicat, mentre el Germà petit, en Cabalé, ja tenia un bidó “d’olis pesats” (que en aquell temps es deia així, però ara tots el coneixem per gas-oil). Per omplir el dipòsit van agafar una galleda de donar menjar als porcs i la van quasi omplir; com ja podeu pensar amb galleda bruta de menjar em va remoure tot el meu dintre. Un cop calent, van provar d’engegar-me però no acabaven de sortir-se’n. Tot plegat, cansats d’anar provant d’aquí i d’allà, em van marejar tant que no vaig poder més i vaig despendre un espetec tan fort que tots es van espantar perquè mai l’havien sentit: POMM ... !!! En aquell moment arribaven el pare i la mare del mercat amb el carro tirat pel cavall!. El cavall, en sentir aquell fortíssim soroll semblant al d’una bomba, es va escapar corrent tant com podia camps a través i en aquell precís moment em van poder engegar. Per primer cop van poder sentir la meva flamant veu, van quedar tan parats d’aquell petar:

POMM, POMM, POMM!!! que es van oblidar del cavall que s’havia escapat espaordit. L’hereu es va recordar del cavall i va recórrer camins i cases, però no el va trobar i va tornar cap a casa. Jo estava petant i els que hi havia no sabien què fer amb mi.

El ferrer ja havia marxat perquè tenia feina a ferrar. Llavors vaig pensar:

- Ara què passarà?

L’hereu va pujar a dalt del tractor, es va asseure i li digué al pare que hi havia de posar oli, ja que el ferrer els ho havia recordat, així com aigua. El pare va anar a buscar en una sitra

vella oli ranci i el van posar al dipòsit. Jo ja vaig notar que aquell oli no era el que m’agradava, però, paciència, i en Cabalé va anar a buscar aigua amb una regadora. Acte seguit el pare i en Cabalé li van enganxar el brabant (una arada amb rodes i giratòria). Estava tan espantat que si hagués pogut, hagués plorat a llàgrima viva, però què hi podia fer!

Quan va estar tot a punt, l’hereu, que estava assegut al tractor, va intentar posar alguna marxa i després de provar-les totes, com va poder, va donar gas i va marxar i vaig pensar:

- Que sigui el que Déu vulgui.

Com que el camp era llarg i el ferrer era a prop, en Cabalé el va tornar anar a buscar ja que no sabia què fer en arribar al cap del camp, però en Cabalé i el ferrer no van arribar a temps, ja que jo ja havia arribat al cap del camp on hi havia una paret. L’hereu estava desconcertat i vaig sentir la veu ronca de l’hereu que em deia: bo, bo, bo!, tal com deia al cavall en arribar al cap de la paret. En aquell moment em vaig adonar que el que em venia a sobre era el pitjor, però no vaig poder fer res per evitar-ho. Vaig veure que en Cabalé i el ferrer venien cridant, però ja no s’hi va poder fer res. Vaig saltar pel dret la paret i vaig quedar tombat amb una roda enlaire que encara anava rodant, el ferrer em va parar i l’hereu Joan va saltar. No es va fer res, només alguna rascada i prou. Llavors amb el cavall i amb la mula d’un veí em van posar dret. Estava tan sacsejat i espantat que no ho oblidaré mai.

L'hereu Joan va tornar a buscar el cavall, va estar dos dies buscant-lo i el va trobar en una masia a 10 quilòmetres del poble.

El cosí Ramon, quan ho va saber, va quedar molt sorprès, i pensant i pensant va recordar que en un poble del Vallès hi havia una masia molt gran on tenien un tractor semblant. L'hereu Joan va anar a veure si el podien orientar i els de la masia li van donar alguna lliçó, i va tornar cap a casa, on hi havia el tractor tot content:

- M'han posat l'oli que necessitava i el gas-oil amb una galleda neta, en definitiva han après a fer-me funcionar.

Com a anècdota us puc explicar que un dia al matí molt d'hora, quan passava pel poble, pels carrers estrets i amb pujades, desprenia uns espetecs tan forts que despertava a més d'un i alguna vegada fins i tot al rector.

Un dia l'hereu Joan es va trobar una veïna que estava molt amoïnada perquè cada dia el POMM, POMM del tractor la despertava i li va dir: "Estic molt tipa d'aquest tractor" i en Joan va respondre a la veïna Maria: "Jo encara n'estic més i m'he d'aguantar."

Un dia en Cabalé volia provar-me: quan no hi havia ningú, va posar una marxa, amb tanta mala sort que va posar la marxa enrera, i allà a prop hi havia la bassa de l'aigua per regar l'hort i beure el bestiar. Sense poder-ho pensar dues vegades, ja vaig ser dins a prendre un bany. Vaig estar submergit alguns dies ja que no sabien com traurem. Al final van haver de

buidar-la i anar a buscar les mules del Pep, un home d'un poble veí, perquè em poguessin treure. Aquesta va ser la segona experiència forta.

La seva família, quan ho va veure, es va enfadar molt i el volien treure de casa, però no va passar d'aquí.

El tractor ens continua dient:

- Tot es va tornar a normalitzar. Després de passar el temps i de fer-me fer cada cop més feines, van arribar a l'abús, com sempre passa, i com que no em podia queixar van anar abusant fins que ja no em paraven mai, ni de nit ni de dia. S'anaven tornant l'hereu, el Cabalé i el mosso, que a última hora havien llogat perquè anaven a jornal per les altres terres del voltant i com que no deia mai que no, estava esgotat. Però no sé d'on treia la força, no sé si era alguna energia especial, la duresa mecànica o què. El mosso era un xicot fill d'una masia d'un poble veí. Aquest noi no tenia ni idea dels tractors. Un dia li van dir que em posés oli i aigua, i sí que ho va fer, però al revés; va posar l'aigua al dipòsit de l'oli i l'oli al dipòsit de l'aigua. Com podeu pensar es va causar un altre batibull, ja que em van capgirar tot el meu interior, em vaig trobar malament de veritat i em vaig haver de parar. Després van haver d'anar a buscar el ferrer i van comprovar el que havia passat. Van haver de buidar els dipòsits, els filtres i netejar totes les canonades.

Feien amb mi uns guanyts molt grans i vinga a vomitar foc i fum per aquelles terres, vaig fer guanyar una fortuna als amos. Gastava de dues-

centes setanta-set a tres-centes pessetes cada dia, treballant les vint-i-quatre hores del dia. Com a conseqüència, guanyaven molts diners. Em penso que ni ells sabien quants, ja que a l'escola no hi havien anat gaire.

Em van canviar les rodes de ferro per unes de goma, em van posar unes marxas més llargues perquè correués més, em van arreglar els parafangs per a fer-me servir de cotxe, ja que en aquell temps no n'hi havia.

També us voldria explicar que he fet quasi totes les feines que eren més normals, com ara llaurar amb unes arades i estripar amb una estripadora, fetes per l'amic ferrer que mica a mica les va anar modificant fins que van funcionar bé. Una altra cosa que em feien fer era segar amb segadora - lligadora, anar amb remolc, batre a màquina. Aquesta última feina era tot una festa pels treballadors ja que algunes cases feien un dinar quasi semblant al de la Festa Major. Però jo les passava negres tot el dia, amb una calor insuportable, menjant pols per tot arreu. Quan s'havia acabat la jornada, em feien servir de cotxe i cap a treballar la terra tota la nit. Aquesta feina de batre a màquina durava bastants dies, des de primers de juliol fins a primers d'octubre, començàvem pel Bages i acabàvem cap a la muntanya, i de vegades fins i tot, per a poder preparar la terra per a la sembra, havien d'anar a llogar un altre tractor, ja que a mi em feien anar a batre.

Alguna vegada m'arribaven les vacances i em llogaven a una fà-

brica tèxtil per fer-la anar, ja que era una època en què les restriccions elèctriques eren freqüents. Aquesta fàbrica era immensament gran, amb molts embarrats. Una vegada es van descuidar de posar-me aigua al dipòsit del radiador i em vaig anar escalfant fins que vaig arribar a bullir. Sort que van veure una gran fumera i van córrer a posar-me aigua.

Un dia anava a mercat amb la mare asseguda al tractor, que portava una cistella d'ous i una altra cistella amb tres pollastres. Ella ja comptava que del que trauria dels ous i dels pollastres compraria uns quants queviures per la setmana i amb la resta compraria una camisa pel seu home i unes espadnyes per ella. Tot plegat, sense saber com, amb un sotrac molt fort del tractor va caure la cistella dels ous i la dels pollastres, fet que va resultar un daltabaix econòmic ja que ella havia fet els seus càlculs. D'ous només va poder-ne aprofitar algun i els pollastres es van escapar camp enllà. Un el va trobar una veïna mig menjat per un gos.

El tractor segueix explicant la seva història:

- Després de fer-los guanyar molts i molts de diners, van millorar molt el seu estil de vida, van casar l'hereu Joan, van arreglar la masia, van comprar unes terres i una part d'aquestes va ser pel Cabalé.

Després d'uns anys em van substituir per un altre tractor més modern i em van deixar arraconat durant molt de temps i mentre vaig servir de joquer per dormir les gallines.

De bon matí el gall despertava tothom. Vaig quedar fet un axioma, com podeu comprendre. Una gallina va aprofitar l'ocasió per pondre ous sota un racó del seient i fins i tot al cap de vint-i-un dies van néixer pollets.

Com que es van cansar de veure'm tan brut i a més feia nosa, van decidir treure'm de casa i vaig sentir una gran tristesa. Llavors em van portar a un xatarrer que els va donar quatre rals mal pagats.

Quina vida ha estat la meua! Menys mal que després em van portar a un museu junt amb altres companys. En aquest museu em van netejar, això sí que és una glòria, repòs quasi total. Durant l'any m'engeguen dues vegades, una estona i prou. Estic molt feliç, ja que tot són elogis, em tenen un

gran respecte i estimació; sento coses molt agradables i ara espero que la gent em vingui a veure.

Han passat els anys, l'hereu Joan té fills, es van morir el pare i la mare i el cosí Ramon s'ha fet molt gran.